

**Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії та філософії
Кафедра філософії та соціальних наук**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»

перший (бакалаврський рівень)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: Право

Мова навчання - українська

Погоджено науково-методичною
комісією
НН інституту історії та філософії
«28» вересня 2018 р.
Голова – Подрез Ю.В., к. істор. н.,
доцент

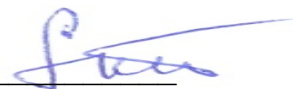
Розробник: Бондар І.О. – к. філософ. наук, доцент,
доцент кафедри філософії та соціальних наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії та
соціальних наук

Протокол № 2 від «28» вересня 2018 р.

Завідувач кафедри

Снегірьов І. О. – кандидат філософських наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
6-й		5-й	
Лекції:			
18 год.		4 год.	
Практичні, семінарські:			
18 год.		4 год.	
Лабораторні:			
Самостійна робота:			
52 год.		80 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Загальна кількість годин – 90	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Релігієзнавство» є: вироблення у студентів стійкої системи знань із історії релігії, знання сутнісних рис релігії, її місця в структурі людської духовності, що повинні створити світоглядні передумови для розуміння майбутніми педагогами свого місця в обрії взаємодії сакральної і профанної сфер людської життєдіяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Релігієзнавство» є: ознайомити студентів з новітніми концепціями релігієзнавства; дати уявлення про розуміння сакральної сфери в науці та релігії; дати знання про конкретно-історичні форми релігії; розкрити функції релігії в суспільстві; розкрити специфіку вільнодумства; виробити навички самостійної роботи зі спеціальною літературою та джерелами.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення студентами дисципліни «Релігієзнавство» базується на раніше вивчених ними дисциплінах: історія та культура України, філософія, етика, естетика, іноземна мова, педагогіка, психологія тощо.

Зміст програми враховує всі нюанси підготовки вчителів, керівників та науковців.

3. Результати навчання за дисципліною

Компетенції, якими повинен володіти майбутній фахівець, в результаті вивчення дисципліни «Релігієзнавство» формуються через знання, вміння та навички відповідно.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Релігієзнавство» студент повинен **знати**:

- а) особливості наукового тлумачення сутності релігії;
- б) основні релігійні, філософські та наукові теорії походження і специфіки релігії;
- в) конкретно-історичні форми релігійного комплексу;
- г) основні конкретно-історичні форми вільнодумства;
- д) значення релігійних категорій в іудаїзмі, християнстві, буддизмі та ісламі;
- е) специфіку релігійної ситуації України в історичному аспекті;
- ж) основи законодавства про свободу совісті в Україні.

Студенти повинні на практиці застосовувати наступні **вміння**:

- а) чітко розрізняти конфесійне та наукове сприйняття релігії;
- б) проводити історичні та структурні паралелі між основами віровчення світових, національних та первісних релігій і будувати типологічні характеристики релігійного комплексу;
- в) виявляти основи віровчення тієї чи іншої релігії на прикладі аналізу її сакральних текстів.

Результатами вивчення курсу «Релігієзнавство» є розвиток у майбутнього фахівця уміння правильно аналізувати проблеми розвитку релігії у контексті певної історичної доби; осмислювати і оцінювати основні концепції найвидатніших діячів науки й культури; визначати основні напрями та етапи розвитку релігій на різних історичних етапах.

Ці уміння формуються на усіх етапах вивчення даної дисципліни.

Знання	ПРЗ-1. ПРЗ-3.	<p>Знання та навички, набуті в процесі навчання, включаючи певні знання сучасних досягнень прикладних, галузевих та міжгалузевих юридичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної юридичної науки.</p>
Уміння	ПРУ-1. ПРУ-2.	<p>Опанувати основні інститути і норми міжнародного та європейського права, правила імплементації норм міжнародного та європейського права у національному законодавстві.</p> <p>Орієнтуватися в історико-політичних аспектах становлення й розвитку права, окремих правових систем і традицій, політико-правових учень.</p>
Комунікація	ПРК 1.	<p>Працювати зі значними масивами спеціалізованої інформації нормативного та доктринального характеру; уміння сформулювати власну внутрішньо цілісну, логічну й обґрунтовану позицію на основі максимально повного опрацювання джерельної бази.</p> <p>Володіти навичками ораторського мистецтва.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує проблеми, об'єктивно оцінює досягнення та вплив історії естетичних вчень на розвиток та формування світогляду епохи та майбутнього.
82 - 89	Студент добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді.
74 - 81	Студент потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, аргументація неточна, оцінювання подій, ідей, досягнень більш емоційне ніж наукове. Має незначні труднощі при діалоговій бесіді і доказах власної думки.
64 - 73	Студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни.
60 - 63	Викладач постійно корегує відповідь студента, мова спрощена.
35-59	Студент не володіє необхідними знаннями, не демонструє практичних навичок вивчення дисципліни.
1 - 34	Відповіді на теоретичні питання відсутні.

Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5		
Поточний контроль											
10	5	5	10	5	5	5	5	10	10	70	100
Контроль самостійної роботи											
2	3	5	2	3	2	3	2	5	3	30	

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобам оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліні «Релігієзнавство» є тести, проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Вступ. Ранні та етнічні форми релігії.

Тема 1.1. Релігієзнавство як наука. Релігія як соціально-історичний феномен.

Поняття релігієзнавства. Об'єкт і предмет релігієзнавства. Теоретичний та історичний напрями досліджень. Виникнення релігієзнавства як науки.

Конфесійний та неконфесійний підходи до розуміння релігії. Структура релігієзнавства. Особливості та предмет дослідження філософії релігії, історії релігії, психології релігії, соціології релігії, футурології релігії, релігійної антропології, релігійної культурології, географії релігії. Дослідницькі методи та принципи у релігієзнавстві.

Поняття релігії. Релігійна віра та Бог. Структура релігії: релігійна свідомість, релігійні почуття, релігійний культ, релігійні організації. Функції релігії. Специфіка релігійного світогляду. Основні релігієзнавчі концепції.

Теологічні (конфесійні) концепції: неотомізм (Ж. Марітен, Ф. Веттер, Е. Жильсон), діалектична теологія (К. Барт). Філософські та соціологічні концепції (І. Кант, Г. Гегель, Л. Фейербах, К. Маркс, М. Вебер, Е. Дюркгейм), біологічні та психологічні концепції (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм), етнологічні концепції (Е. Тайлор, Л. Леві-Брюль, Б. Маліновський, А. Радкліфф-Брун, К. Леві-Строс).

Класифікація та основні типи релігії. Класифікація релігій за рівнем розвитку: ранні форми, політеїстичні, монотеїстичні, синкретичні, новірелігійні течії та рухи. Універсальна схема класифікації релігій: ранні форми релігії (родоплеменні), національні релігії, світові релігії, нетрадиційні релігії, нові релігійні рухи. Політеїзм і монотеїзм. Місце релігії в системі культури. Релігія і наука. Релігія і освіта. Релігія і політика. Релігія

і мистецтво. Проблема клерикалізації і секуляризації. Релігія та поняття прогресу. Релігійна культура: мораль, мистецтво, філософія.

Тема 1.2. Вільнодумство в історії культури людства. Сутність свободи совісті й умови її забезпечення.

Свобода совісті як загальнолюдська цінність. Вільнодумство як форма індивідуальної та суспільної свідомості. Вільнодумство давнього світу. Вільнодумство середньовіччя. Вільнодумство Відродження та Нового часу. Вільнодумство в сучасному світі. Атеїзм. Розвиток українського вільнодумства.

Сутність та умови забезпечення свободи совісті. Свобода релігії. Свобода віросповідання. Свобода церкви. Свобода в релігії. Реалізація принципів свободи совісті в Україні. Український конфесійний плюралізм.

Тема 1.3. Походження релігії. Ранні форми релігії.

Первісні вірування, їх особливості. Первісний лад, стадії його розвитку. Міфологічний світогляд. Характеристика та особливості магії, фетишизму, тотемізму, анімалізму, зоолатрії, анімізму, аніматизму. Дерево життя. Землеробський культ як релігійна система. Шаманство. Генезис надприродного. Теїстичні вірування давніх слов'ян. Теогонія.

Тема 1.4. Ранні національні релігії.

Давньоєгипетська релігія, її зв'язок з магією. Пантеон богів. Жрецтво. Релігія народів давнього дворіччя. Релігія народів Малої Азії та Східного Середземномор'я.

Релігія античного світу. Історичні умови виникнення релігії Давньої Греції. Міфологія Давньої Греції. Релігійний культ давніх греків. Релігія Давнього Риму: давня римська релігія, класична римська релігія, релігія Римської імперії.

Давні європейські релігії. Релігія давніх германців: культ, загальногерманські боги, міфологія. Релігія давніх кельтів: друїди, боги, занепад друїдизму.

Релігії доколумбової Америки: вірування давніх майя, ацтеків та інків. Вірування австралійських аборигенів та народів Океанії.

Особливості дослідження слов'янської міфології. Реформа князя Володимира. Пантеон князя Володимира. Двовір'я.

Тема 1.5. Пізні національні релігії.

Релігії Давнього Сходу. Культ Шан-ді. Культ неба. Конфуціанство: походження та духовні джерела. Життя Конфуція. Небо та духи. Суспільні ідеали конфуціанства. Основні поняття конфуціанської етики. Значення конфуціанства в імператорському Китаї.

Даосизм. Виникнення даосизму. Вчення Лао-цзи. Инь і янь. Дао і де. Даодецин. Подвійність поняття «дао». Речі і де. Знання про дао і де. Соціальний ідеал даосизму, його зв'язок з релігією.

Давньоіранські релігії. Мітраїзм і анахітизм. Зороастризм: історичні умови виникнення. Життя Заратустри. Авеста – священна книга зороастризму. Філософська концепція зороастризму. Етичні принципи зороастризму. Зороастрійський культ.

Синтоїзм: віровчення, культова система.

Релігії Давньої Індії. Ведична релігія. Веди, Брахмани, Араньяки й Упанішади. Головні особливості ведичної релігії. Махабхарата і Рамаєна. Аскеза. Брахманізм, його головні риси. Індуїзм: особливості розвитку та релігійної системи. Віровчення індуїзму. Культова система індуїзму. Напрями індуїзму: вішнуїзм, шиваїзм. Джайнізм: загальна характеристика, особливості. Сикхізм.

Іудаїзм, історичні умови його виникнення та розвитку. Талмуд – священна книга іудаїзму. Філософські і моральні принципи в іудаїзмі. Іудейські обряди і свята. Напрями і течії в іудаїзмі.

РОЗДІЛ 2. Світові релігії. Історія релігій в Україні.

Тема 2.1. Буддизм як світова релігія.

Буддизм: походження та ідейні джерела. Життя Будди. Основні поняття в буддизмі («карма», «сансара», «дхарма», «нірвана», «архат»). Специфіка буддистського розуміння

душі. Головний закон життя. Основи віровчення: «Чотири благородні істини», «Шлях восьми сходинок». Еволюція буддизму. Буддійське Святе Письмо: Трипітака та її структура. Буддійські собори. Буддійський культ. Напрями та течії в буддизмі: хінаяна, махаяна, тантризм, ламаїзм, дзен-буддизм.

Тема 2.2. Християнство: походження та основні напрями.

Християнство: соціально економічні умови виникнення та причини розповсюдження. Духовні джерела християнства. Етапи формування християнства. Вселенські собори. Поділ християнської церкви на Східну і Західну. Ісус Христос – центральна постать християнства. Проблема історичності Христа. Поняття «християнської любові». Молитва «Отче наш». Місія Ісуса. Поняття «Царства Божого» в християнстві. Моральне вчення: символ віри, заповіді Моїсея, нагірна проповідь. Християнський культ. Біблія, її структура. Апокрифи.

Православ'я: організаційна структура. Особливості православного культу. Ступені священства. Католицизм: організаційна структура. Особливості католицького культу. Католицизм і православ'я: спільне і відмінне. Протестантизм: етапи розвитку. Протестантизм та реформація. Особливості віровчення і культу в протестантизмі. Напрями у протестантизмі: лютеранство, баптизм, адвентизм.

Тема 2.3. Іслам як світова релігія.

Іслам: умови формування і причини поширення. Життя пророка Мухаммеда. Основні віросповідні принципи ісламу. Коран – Святе Письмо ісламу. Морально-етичні норми ісламу. Великий і малий джихад. Ісламський культ. «П'ять стовпів ісламу». Поняття шаріату. Напрями та течії в ісламі: сунізм, шіїзм, хариджизм.

Тема 2.4. Історія і сучасний стан християнства в Україні

Християнство: Українська православна церква, Українська греко-католицька церква, церкви протестантського напрямку. Іслам в Україні. Етнонаціональні релігії в Україні.

Тема 2.5. Нетрадиційні й нові релігійні культу.

Загальні особливості нетрадиційної релігійності. Окультизм. Теософія. Антропософія. Спіритизм. Неохристиянські течії та вірування на загальнохристиянській основі: церква воскресючої Богородиці, мормони, новоапостольська церква, церква Христа, церква Нового Єрусалиму. Орієнталістські релігії: неоіндуїзм, Міжнародне Товариство Свідомості Крішні, послідовники Шрі Сатї Саї Баби, центри Шрі Чінмоя, Ошо-центр, «Всесвітня чиста релігія». Езотеричні об'єднання. Неоязичництво: Рідна віра, РУНвіра, Собор рідної віри. Синтетичні релігії. Сайєнтологічні рухи. Сатанізм. Нові релігійні течії в Україні: причини розповсюдження. Особливості функціонування в Україні нових релігійних течій й організацій.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Вступ. Ранні та етнічні форми релігії.

Тема 1.1. Релігієзнавство як наука. Релігія як соціально-історичний феномен.

Тема 1.2. Вільнодумство в історії культури людства. Сутність свободи совісті й умови її забезпечення.

Тема 1.3. Походження релігії. Ранні форми релігії.

Тема 1.4. Ранні національні релігії.

Тема 1.5. Пізні національні релігії.

РОЗДІЛ 2. Світові релігії. Історія релігій в Україні.

Тема 2.1. Буддизм як світова релігія.

Тема 2.2. Християнство: походження та основні напрями

Тема 2.3. Іслам як світова релігія.

Тема 2.4. Історія і сучасний стан християнства в Україні

Тема 2.5. Нетрадиційні й нові релігійні культу.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Вступ. Ранні та етнічні форми релігії												
Тема 1.1. Релігієзнавство як наука . Релігія як соціально-історичний феномен	8	2	2			4	10	2			8	
Тема 1.2. Вільнодумство та свобода совісті в історії культури людства	8		2			6	8				8	
Тема 1.3. Походження релігії. Ранні форми релігії	6	2				4	8				8	
Тема 1.4. Ранні національні релігії	10	2	2			6	8				8	
Тема 1.5. Пізні національні релігії	10	2	2			6	8				8	
РОЗДІЛ 2. Світові релігії. Історія релігій в Україні.												
Тема 2.1. Буддизм як світова релігія	8	2				6	10		2		8	
Тема 2.2. Християнство: походження та основні напрями	12	4	4			6	8	2			8	
Тема 2.3. Історія і сучасний стан християнства в Україні	10		4			4	8				8	
Тема 2.4. Іслам як світова релігія	8	2				6	10		2		8	
Тема 2.5. Нетрадиційні й нові релігійні культури	8	2	2			4	8				8	
Усього годин	90	18	18		2	52	90	4	4		80	

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Релігієзнавство як наука. Релігія як соціально-історичний феномен	2	2
2	Походження релігії. Ранні форми релігії	2	
3	Ранні національні релігії	2	
4	Пізні національні релігії	2	
5	Буддизм як світова релігія	2	
6	Християнство: походження та основні напрями	4	2
7	Іслам як світова релігія	2	
8	Нетрадиційні й нові релігійні культури	2	
	Разом	18	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Релігієзнавство як наука. Релігія як соціально-історичний феномен	2	
2	Вільнодумство та свобода совісті в історії культури людства	2	
3	Ранні національні релігії	2	
4	Пізні національні релігії	2	
5	Буддизм як світова релігія		2
6	Християнство: походження та основні напрями	4	
7	Історія і сучасний стан християнства в Україні	4	
8	Іслам як світова релігія		2
9	Нетрадиційні й нові релігійні культури	2	
	Разом	18	4

Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Релігієзнавство як наука. Релігія як соціально-історичний феномен	4	8
2	Вільнодумство та свобода совісті в історії культури людства	6	8
3	Походження релігії. Ранні форми релігії	4	8
4	Ранні національні релігії	6	8
5	Пізні національні релігії	6	8
6	Буддизм як світова релігія	6	8
7	Християнство: походження та основні напрями	6	8
8	Історія і сучасний стан християнства в Україні	4	8
9	Іслам як світова релігія	6	8
10	Нетрадиційні й нові релігійні культури	4	8
	Разом	52	80

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Академічне релігієзнавство. Підручник. [за наук. ред. професора А. Колодного]. – К.: Світ Знань, 2006. – 862 с.
2. Головащенко С.І. Історія християнства. – К., 2000.
3. Докаш В.І., Лешан В.Ю. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги - XXI, 2015. – 376 с.
4. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. Підручник. – К.: Наукова думка, 2012. – 352 с.
5. Лозко Г.С. Боги і народи. Етносоціальний вимір. Курс релігієзнавства. – К.: Мандрівець, 2015. – 624 с.
6. Лубський В. І. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська; за ред. В. І. Лубського. – 3-тє вид., стереотип. – К.: Академвидав, 2011. – 464 с.
7. Релігієзнавство : підручник / В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко, М. В. Лубська, А. І. Яковенко. – К. : ЦУЛ, 2010. – 448 с.
8. Jeffrey Brodd. World Religions: A Voyage of Discovery - Saint Mary's Press; 2015. – 320 с.

Додаткові:

1. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. – К., 1994.
2. Баркер А. Новые религиозные движения. – СПб., 1999.
3. Бартольд В.В. Ислам и культура мусульманства. – М., 1992.
4. Бартонок А. Златообильные Микены. – М., 1991.
5. Біблія. – К., 1993.
6. Бориславський М. З історії Української Греко-Католицької Церкви. – Львів, 1992.
7. Боровський Я. Світогляд давніх киян. – К., 1992.

8. Борунков Ю.Ф. Структура религиозного сознания. – М., 1971.
9. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
10. Вебер М. Избранные произведения. – М., 1990.
11. Воропай О. Звичаї нашого народу. – К., 1992.- Кн. 1-2.
12. Гараджа В.И. Протестантизм. – М., 1971.
13. Головащенко С.І. Біблієзнавство. Вступний курс. – К., 2001.
14. Гольциер И. Культ святых в исламе. – М., 1938.
15. Гревс Р. Греческая мифология. – М., 1991.
16. Гринько В. Велике Біле Братство як неорелігійний феномен. – К., 1996.
17. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. - К., 1992.
18. Грюненбаум Г.Э. фон. Классический ислам: очерки истории. – М., 1988.
19. Гусева Н.Р. Джайнизм. – М., 1968.
20. Джадала И.А. Течения в исламе: причины возникновения и роль в общественно-политической жизни. – М., 1992.
21. Дзюба І. Сучасне суспільне і церковне становище в Україні // Народна творчість і етнографія. – 2001. – №3. – С. 5-13.
22. Дмитриев М.В. Православие и Реформация. – М., 1990.
23. Дудар Н., Филипович Л. НРТ: український контекст. – К., 2000.
24. Дулуман Є.К. Релігія як соціально-історичний феномен. – К., 1974.
25. Дьяконов И.М. Архаические мифы Востока и Запада. – М., 1990.
26. Еремеев Д.Е. Ислам: образ жизни и стиль мышления. – М., 1990.
27. Ермаков М.Е. Мир китайского буддизма. – СПб., 1995.
28. Ермакова Т.В., Островская Е.П. Классический буддизм. – СПб., 1999.
29. Зальтин Б.Й. Православ'я в Україні (1917-1938) // Український історичний журнал. – 2000. – №3. – С. 120-130.
30. Иванов В.В., Топоров В.Н. Исследования в области славянских древностей. – М., 1974.
31. Иоанн (епископ Аксайский). История Вселенских соборов. – М., 1995.
32. Исаев С.А. Теология смерти: очерки протестантского модернизма. – М., 1991.
33. Карсавин Л.П. Монашество в средние века. – М., 1990.
34. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному висвітленні. – К., 1994.
35. Климент Александрийский. Увещание к язычникам. – М., 1998.
36. Климович Л.И. Книга о Коране. – М., 1988.
37. Ковальський Я.Е. Папы и папство. – М., 1991.
38. Коран. – М., 1990.
39. Кочетов А.Н. Буддизм. – М., 1983.
40. Крывелев И.А. История религии: Очерки в двух томах. – М., 1988.
41. Л.Рон Хаббард. Саентология. Основы мысли. – М., 1998.
42. Лозко Г. Українське язичництво. – К., 1995.
43. Лосев А.Ф. Мифология греков и римлян. – М., 1996.
44. Лубский В.И. Священные книги мусульман как историко-литературный памятник. – К., 1992.
45. Лубський В.І., Борис В.Д. Мусульманське право. – К., 1997.
46. Лысенко В.Г. Философия раннего буддизма. – М., 1994.
47. Лютер М. Избранные произведения. – СПб., 1994.
48. Малиновский Б. Магия, наука и религия. – М., 1998.
49. Мифы древней Индии (В изложении В.Г.Эрдмана, А.Н.Темкина). – М., 1975.
50. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. – К., 1992.
51. Ницше Ф., Фрейд З., Фромм Э., Камю А., Сартр Ж.-П. Сумерки богов. – М., 1989.
52. Нові релігійні течії та організації в Україні. – К., 1997.
53. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.
54. Павленко Ю.В. Дохристиянські вірування давнього населення України. – К., 2001.

55. Панова В.Ф., Вахтин Ю.Б. Жизнь Мухаммеда. – М., 1991.
56. Пилявец Л.Б. Джерела вільнодумства східних слов'ян. – К., 1991.
57. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології. – К., 1993.
58. Поснов М.Э. История христианской церкви. – К., 1991.
59. Православие: веки истории. – М., 1989.
60. Рак И.В. Мифы Древнего Египта. – СПб., 1993.
61. Ранович А.В. Первоисточники по истории раннего христианства. – М., 1990.
62. Ревуненкова Н.В. Ренессансное свободомыслие и идеология Реформации. – М., 1988.
63. Редер Д.Г. Мифы и легенды древнего Двуречья. – М., 1965.
64. Релігійна свобода: історичне підґрунтя, правові основи і реалії сьогодення. – К., 1998.
65. Рыбаков Б.А. Язычество древней Руси. – М., 1988.
66. Саидбаев Т.С. Ислам. – М., 1993.
67. Свенцицкая И.С. Раннее христианство: страницы истории. – М., 1987.
68. Силенко Лев. Мага Віра. – К., 1996.
69. Скурат К.Е. История Поместных православных церквей. – М., 1994. – Т.1-2.
70. Соловйов В. Види класифікації нових релігійних рухів // Українське релігієзнавство. – 2000. – №14. – С.78-88.
71. Тайлор Э. Первобытная культура. – М., 1989.
72. Токарев С.А. Ранние формы религии. – М., 1990.
73. Угринович Д.М. Введение в религиоведение. – М., 1985.
74. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991.
75. Фрезер Д. Золотая ветвь. – М., 1985.
76. Фрейд З. Тотем и табу. Психология первобытной культуры и религии. – СПб., 2000.
77. Чанышев А.Н. Протестантизм. – М., 1969.
78. Чмыхов Н. Истоки язычества Руси. – К., 1990.
79. Шаян В. Віра предків наших. – Т.1. – Гамільтон, Канада, 1987.
80. Элиаде Мирча. Очерки сравнительного религиоведения. – М., 1999.
81. Энгельс Ф. Диалектика природы // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – Т.20.
82. Яблоков И.Н. Религия: сущность и явление. – М., 1982.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Методичне забезпечення

1. Релігієзнавство Методичні матеріали з курсу / Укл. В. Артюх, В. Видищенко, В. Столярова. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. – 47 с.
2. Релігієзнавство Методичні вказівки до вивчення курсу / Укладачі В. В. Опанасюк, В. О. Артюх, І. В. Загряжский. – Суми: Вид-во СумДУ, 2007. – 48 с.
3. Релігієзнавство: Навчально-методичний посібник з контрольними питаннями, тестами та рекомендованою літературою. – Суми: Вид-во СумДУ, 2006. – 101 с.
4. Релігієзнавство: Методичний посібник для підготовки до практичних занять студентів денної форми навчання всіх спеціальностей / Укл. Бондар І. О. – Суми: СумДПУ, 2013. – 110 с.
5. Релігієзнавство: Методичний посібник для підготовки до практичних занять студентів денної форми навчання всіх спеціальностей / Укл. Щербина.А.М. – Суми: СумДПУ, 2015. – 70 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.worldreligionnews.com/> Word Religion News
2. http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/religiya/RELIGIYA.html –
Енциклопедія «Кругосвет»
3. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/bse/127037/Религия> – Словари и энциклопедии на Академике
4. http://elib.org.ua/religion/ua_readme.php – Українська цифрова бібліотека
5. <http://www.religiya.su/> – Каталог сайтів світових релігій
6. <http://www.goldbiblioteca.ru/religiya/religiyastr/religiya1.php> – Книги по релігії
7. <http://www.religion.in.ua/main/21821-zvichajnij-plagiat-vid-talanovitogo-bogoslova.html> –
релігія в Україні
8. <http://orthodoxy.org.ua/> – православ'я в Україні
9. <http://orthodoxy.org.ua/content/strastnaya-pyatnitsa-mirovye-shedevry-72141> –
православ'я в Україні
10. <http://religions.unian.net/ukr/detail/11396> – УНІАН: релігії
11. <http://osvita.ua/vnz/reports/relig/30072/> – освіта. ua
12. <http://www.viche.info/journal/1513/> – «Віче» – журнал Верховної Ради України